

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de 'Leeswijzer profielen Natura 2000 versie 2026', waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

A026 Kleine zilverreiger (*Egretta garzetta*)

A. Algemeen

1. Kenschets

1.1 Beschrijving

De kleine zilverreiger (lengte 55-65 cm) is een slanke, op zwarte poten (met gele tenen) en snavel na, geheel witte reiger. Hij bewoont veelal grotere moerasgebieden met veel ondiep open water. In Europa broedt de soort vooral in de landen rond de Middellandse Zee, Nederland vormt samen met Engeland de meest noordelijke broedgebieden. De soort is jaarrond te vinden in Nederland. De meerderheid van de in Nederland broedende kleine zilverreigers blijft jaarrond in Nederland of daar vlakbij. Slechts een klein deel trekt weg in zuidwestelijke of westelijke richting, waarbij terugmeldingen bekend zijn uit Spanje en Engeland. Met name jonge vogels kunnen na de broedtijd rondzwerven. De in Nederland verblijvende kleine zilverreigers maken deel uit van de West-Europese, Noordwest-Afrikaanse flyway-populatie, en behoren tot de ondersoort *Egretta garzetta garzetta*.

Bron: Saxifraga – Tom Heijnen

1.2 Relatief belang binnen Europa

Broedvogel

De kleine zilverreiger komt wijd verbreid voor als broedvogel in de Europa, voornamelijk in het zuidelijke deel. De grootste aantallen komen voor in de laaggelegen streken van het Iberisch Schiereiland, Frankrijk, Italië, Balkan en de Zwarte Zeekust van Roemenië, Bulgarije, Oekraïne en Rusland. De noordelijkste broedpopulaties bevinden zich in Nederland en Engeland. De Europese broedpopulatie (exclusief Rusland) wordt geschat op 51.000-82.000 paren. De broedpopulatie in de Europese Unie omvat naar schatting 38.000-47.000 paren. Het aandeel van de Nederlandse broedpopulatie binnen zowel Europa (exclusief Rusland) als de Europese Unie is minder dan 1%.

Niet-broedvogel

De West-Europese, Noordwest-Afrikaanse flyway-populatie wordt geschat op 95.000-105.000 vogels, waarvan in Nederland ca. 1% verbleef tijdens de trektijd in de periode 2015/16-2020/21.

1.3 Aandeel van populatie in Vogelrichtlijngebieden

Broedvogel

De broedpopulatie van de kleine zilverreiger omvatte naar schatting gemiddeld 70 paren in de periode 2016-2021, waarvan zich ca. 5% in Vogelrichtlijngebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort bevond. Zie paragraaf 4 voor meer informatie over het huidige voorkomen. Zie [de soortpagina op natura2000.nl](https://soortpagina.op.natura2000.nl) voor een overzicht van de gebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort.

Niet-broedvogel

Het gemiddeld seizoensgemiddelde¹ van de kleine zilverreiger betrof 380 vogels in de periode 2015/16-2020/21, waarvan zich ca. 44% binnen Vogelrichtlijngebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort bevond. Zie paragraaf 4 voor meer informatie over het huidige voorkomen. Zie [de soortpagina op natura2000.nl](#) voor een overzicht van de gebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort.

¹ De som van maandelijks schattingen (tellingen en modelvoorspellingen voor juli-juni), gedeeld door 12. Seizoensgemiddelde is een maat voor de aanwezigheid van een soort in het gehele niet-broedseizoen waar afzonderlijke maandaantallen sterk van elkaar kunnen wisselen. Ze geven een betrouwbaarder beeld dan seizoensmaxima, waar toeval een grotere rol speelt.

B. Bescherming

2. Status

Kleine zilverreiger *Egretta garzetta* (A026). Genoemd in bijlage I van de Vogelrichtlijn (inwerkingtreding 1981). Voor Vogelrichtlijngebieden in Nederland relevant als broedvogel sinds 2008 en als niet-broedvogel sinds 1981.

3. Ecologie

3.1 Algemene beschrijving leefgebied

Broedvogel

De kleine zilverreiger is gebonden aan waterrijke milieus, zoals zoet-, brak- en zoutwatermeren, moerassen en getijdengebieden. De kleine zilverreiger zoekt zijn voedsel in ondiep, helder water, doorgaans met weinig begroeiing. Hij foerageert bijvoorbeeld in de oeverzones van meren, plassen, poelen, oude rivierarmen (strangen), moerassen en zelfs in ondiepe sloten. In getijdengebieden wordt ook voedsel gezocht in geulen op kwelders en schorren, langs de randen van mossel- en oesterbanken en op drooggevalen platen en slikken.

Niet-broedvogel

In de wintermaanden is de soort bij ons in hoge mate gebonden aan getijdengebieden. De kleine zilverreiger is ook buiten de broedtijd gebonden aan waterrijke milieus, zoals zoet-, brak- en zoutwatermeren, moerassen en getijdengebieden. De soort zoekt zijn voedsel in ondiep, helder water, doorgaans met weinig begroeiing. Hij foerageert bijvoorbeeld in de oeverzones van meren, plassen, poelen, afgesnoerde rivierbochten (strangen), moerassen en zelfs in ondiepe sloten. In getijdengebieden wordt ook voedsel gezocht in geulen op kwelders en schorren, langs de randen van mossel- en oesterbanken en op drooggevalen platen en slikken. Buiten de broedtijd is de kleine zilverreiger ook met regelmaat te vinden in natte delen van agrarische gebieden zoals sloten en ondergelopen polders. Het gaat hierbij dan wel vooral om gebieden die in de buurt van natuurgebieden liggen, zoals agrarisch gebied dat net binnendijs ligt. De soort benut gemeenschappelijke slaapplekken die tot op vele kilometers afstand van de voedselgebieden kunnen liggen. Hij slaapt meestal in bomen in moerasgebieden. Incidenteel overnachten kleine zilverreigers ook als eenling langs de waterkant.

3.2 Broedecologie

De soort vormt regelmatig gemengde kolonies met o.a. blauwe reiger, lepelaar, aalscholver en grote meeuwen. De nesten van takken worden gewoonlijk gebouwd in bomen, dicht struikgewas en rietruigtes. Op eilanden zonder grondpredatoren wordt ook op de grond gebreed in kweldervegetatie. De eileg vindt in mei-juni plaats. Kleine zilverreigers hebben één broedsel per jaar met 3-5 eieren.

3.3 Voedsel

Broedvogel

Het voedsel van de kleine zilverreiger bestaat voornamelijk uit kleine vissen van meestal 1-4 cm lengte. Daarnaast eet de soort ook garnalen en andere kleine kreeftachtigen, amfibieën, slakken en insecten(larven).

Niet-broedvogel

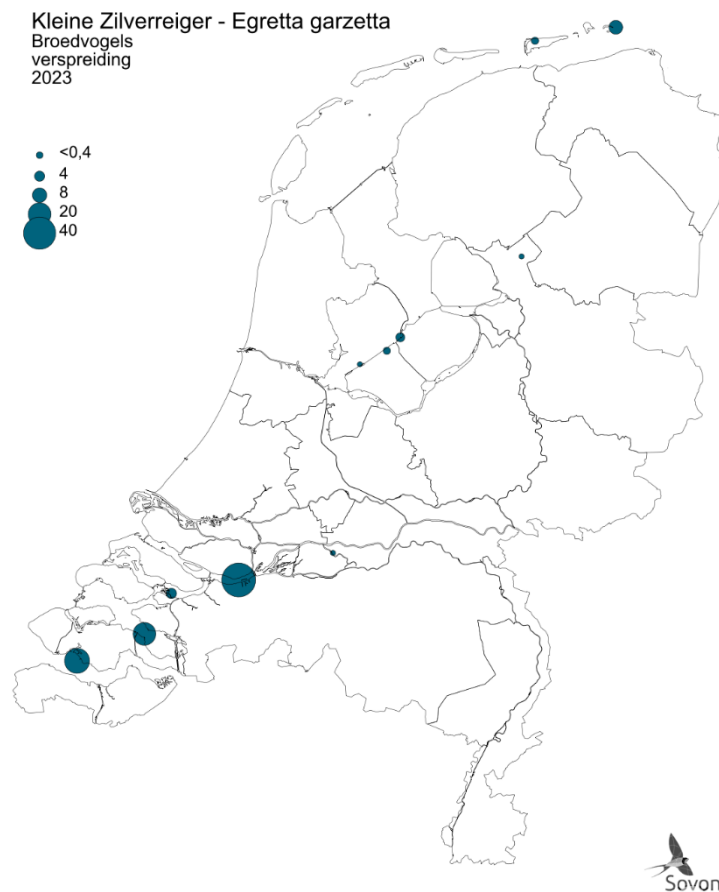
Het voedsel is buiten de broedtijd vergelijkbaar met de broedperiode.

C. Voorkomen, Staat van Instandhouding, drukfactoren en maatregelen

4. Huidig voorkomen

Broedvogel

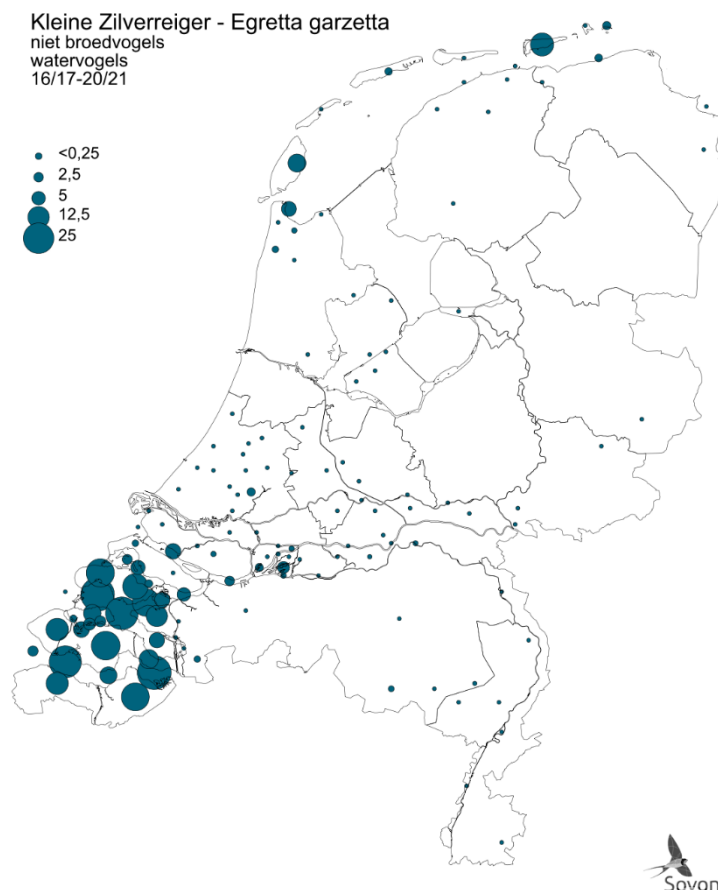
De Nederlandse broedpopulatie van de kleine zilverreiger omvatte naar schatting 60-110 paren in de periode 2018-2023. Het overgrote deel van de Nederlandse broedparen huist in het Deltagebied, gevolgd door de Waddeneilanden. Op lokaal niveau kunnen kolonies van de kleine zilverreiger sterk fluctueren en soms geheel verdwijnen, terwijl er op andere plaatsen weer nieuwe kolonies tevoorschijn komen. De oorzaak voor dit grillige voorkomen is niet altijd duidelijk, maar soms lijkt het verlies van geschikte nestplaatsen mee te spelen (Castelijns 2007, Provincie Zuid-Holland 2015). Kolonies van enige omvang werden in 2023 onder andere vastgesteld op eiland Sassenplaat (Noord-Brabant; 42 paren), in het Sloegebied (Zeeland; 23 paren) en op de begraafplaats van Yerseke (Zeeland; 19 paren). Buiten de delta zijn noemenswaardige kolonies gevonden op Rottumeroog (Groningen; 7 paren) en bij Lelystad (Flevoland; 3) (Boele *et al.* 2024). Voor meer verspreidingsinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

Voorkomen van de kleine zilverreiger als broedvogel in 2023. Weergegeven is het aantal broedparen per atlasblok (5x5 km). Deze kaart is gebaseerd op landelijke tellingen van kolonievogels (Meetnet Broedvogels).

Niet-broedvogel

De winterpopulatie van de kleine zilverreiger omvatte 370-560 vogels in de periode 2015/16-2020/21. De doortrekpopulatie lag in dezelfde periode iets hoger met 600-830 vogels. De niet-broedvogelpopulatie is in Nederland het grootst in de nazomer, wanneer er naast Nederlandse broedvogels en hun jongen mogelijk ook vogels uit zuidelijker gelegen gebieden Nederland bezoeken. Hoewel de kleine zilverreiger buiten de broedtijd wijder verspreid voorkomt dan tijdens de broedtijd, worden ook tijdens de nazomer en winter de hoogste concentraties gehaald in het Zuidwestelijke Deltagebied en in mindere mate het Waddengebied. Voor meer verspreidingsinformatie wordt verwezen naar de [soortenpagina van Sovon](#).

Verspreiding van de kleine zilverreiger als niet-broedvogel in de periode 2016/17-2020/21. Weergegeven is het gemiddelde seizoensgemiddelde (exemplaren) per (hoofd)telgebied. Deze kaart is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni).

5. Beoordeling landelijke Staat van Instandhouding

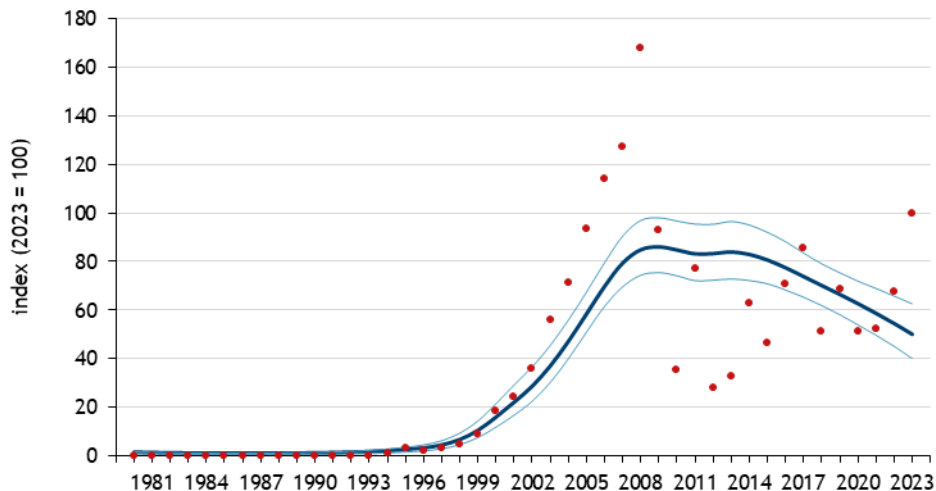
5.1 Broedvogel

5.1.1 Trends en ontwikkelingen

De landelijke trend van de kleine zilverreiger als broedvogel laat op de lange termijn (1990-2023) een sterke toename zien, op de korte termijn (2012-2023) een matige toename.

De kleine zilverreiger is een nieuwkomer in Nederland, hoewel de soort vrijwel zeker al in de middeleeuwen in Nederland heeft gebroed (Bijlsma *et al.* 2001). Gedurende de 20^e eeuw heeft de kleine zilverreiger, na een periode van intensieve bejaging tot aan het begin van die eeuw, zich flink kunnen uitbreiden in West-Europa. In de 18^e en 19^e eeuw werden zilverreigers op grote schaal bejaagd om veren voor de hoedenindustrie te bemachtigen. Na een incidenteel broedgeval in 1979 vestigde de soort zich vanaf 1994 weer (definitief) in ons land met jaarlijkse broedgevallen. Na een paar jaar kwam de vestiging goed op gang en groeide de populatie in hoog tempo, tot een piek van circa 175 paren in 2008. De jaren daarna namen de aantallen echter sterk af als gevolg van een serie koude winters en zijn vervolgens blijven schommelen rond de 65 paren, hoewel de jaarlijkse aantallen sterk kunnen variëren afhankelijk van het karakter van de

winter (Boele *et al.* 2015; Kleefstra *et al.* 2009). Als dit in de toekomst een bepalende factor blijft voor de populatieaantallen, kan de kleine zilverreiger mogelijk profiteren van mildere winters als gevolg van klimaatverandering. Er zijn echter ook jaren met zachte winters waarna de populatie niet of beperkt groeit (van Bruggen & van Winden 2016), wat doet vermoeden dat er ook andere factoren meespelen die de aantalsschommelingen bepalen. Omstandigheden in de Sahel zijn een mogelijkheid (Zwarts *et al.* 2009), maar het is vooralsnog niet bekend of de Nederlandse broedvogels zo ver naar het zuiden trekken. De soort heeft in ieder geval na de klap in 2009, vanwege een aanhoudende vorstperiode met lokaal temperaturen tot -20°C, weer een herstel laten zien. De recente drie (vrij tot zeer) zachte winters heeft de soort goed gedaan en de populatie groeide van 50-60 paren in 2020 naar 110-115 in 2023 (Boele *et al.* 2024). Voor meer trendinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

Aantalsontwikkeling van de kleine zilverreiger als broedvogel. Weergegeven is de jaarlijkse index van de broedpopulatie (rode punten), de trendlijn (donkergekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijnen).

5.1.2 Beoordelingsaspecten Staat van Instandhouding 2022²

i. Verspreidingsgebied: gunstig

Het verspreidingsgebied van de kleine zilverreiger als broedvogel in Nederland is sinds de vestiging in 1994 sterk toegenomen.

ii. Populatie: gunstig

De populatieomvang in de periode 2015-2020 is gelijk aan een gunstig niveau voor de populatie en tonen op de lange termijn (1990-2020) een sterk toenemende trend. Het aspect populatie is dan ook als 'gunstig' beoordeeld.

iii. Leefgebied: gunstig

Het leefgebied is in staat om een populatie gelijk aan een gunstig niveau in stand te houden.

iv. Toekomstperspectief: gunstig

De stabiele trend op de korte termijn (laatste 12 jaar) in combinatie met de afwezigheid van belangrijke knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief als 'gunstig' is beoordeeld.

² Voor een uitgebreide toelichting van de beoordeling van de Staat van Instandhouding in 2022 wordt verwezen naar de bouwsteen (Sovon 2024a) en Vogel *et al.* (2021).

5.1.3 Landelijke Staat van Instandhouding

De Staat van Instandhouding (SvI) van de kleine zilverreiger als broedvogel is in 2022 als gunstig beoordeeld (Sovon 2024a). De eerdere SvI beoordelingen zijn in dit document opgenomen zodat zichtbaar is hoe deze over de jaren heen veranderd is³.

In 2004 was er nog geen landelijk doel en geen SvI voor de kleine zilverreiger als broedvogel bepaald, omdat de soort destijds een nieuwkomer was, en nog niet duidelijk was of gesproken kon worden van een bestendige populatie (ministerie van LNV 2006).

Aspect	1981	2004	2015	2022
Verspreidingsgebied	niet bepaald	niet bepaald	gunstig	gunstig
Populatie	niet bepaald	niet bepaald	gunstig	gunstig
Leefgebied	niet bepaald	niet bepaald	gunstig	gunstig
Toekomstperspectief	niet bepaald	niet bepaald	gunstig	gunstig
Beoordeling SvI	niet bepaald	niet bepaald	gunstig	gunstig

5.1.4 Landelijke instandhoudingsdoelstelling

Behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van een populatie van ten minste 65 broedparen (ministerie van LNVN 2026).

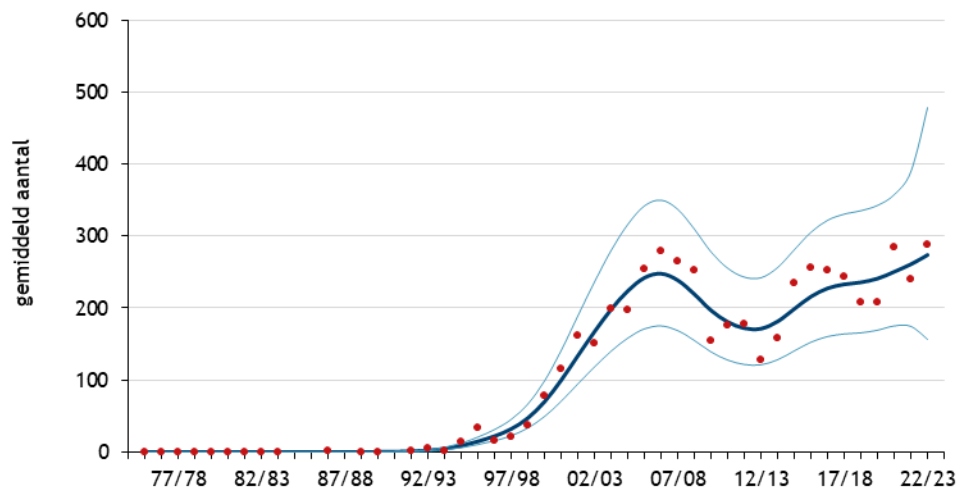
5.2 Niet-broedvogel

5.2.1 Trends en ontwikkelingen

De landelijke trend van de kleine zilverreiger als niet-broedvogel laat op de lange termijn (1980/81-2022/23) een sterke toename zien, op de korte termijn (2011/12-2022/23) is de aantalsontwikkeling onzeker (geen betrouwbare trendclassificatie mogelijk).

Hoewel de kleine zilverreiger al enkele decennia als onregelmatige bezoeker, met name in de zomermaanden, waar te nemen was in Nederland voordat deze zich in 1994 definitief vestigde als broedvogel (Teixeira 1979, Bijlsma *et al.* 2001), gaan de aantalsveranderingen als niet-broedvogel sinds de vestiging van de soort als broedvogel grotendeels hand in hand met de aantalsveranderingen in de broedpopulatie. Dit hangt samen met het feit dat de aantalsveranderingen in beide populaties voor het belangrijkste deel worden veroorzaakt door het karakter van de winter. Kleine zilverreigers zijn slecht bestand tegen koude of strenge winters, waardoor er veel sterfte in de populaties kan optreden gedurende deze winters (Kleefstra *et al.* 2009, Boele *et al.* 2015). Er zijn echter ook jaren met zachte winters waarna de populatie niet of beperkt groeit (van Bruggen & van Winden 2016), wat doet vermoeden dat er ook andere factoren meespelen die de aantalsschommelingen bepalen. Omstandigheden in de Sahel zijn een mogelijkheid (Zwarts *et al.* 2009), maar het is vooralsnog niet bekend of de Nederlandse broedvogels zo ver naar het zuiden trekken. Daarnaast zijn de oorzaken van lokale afnames van aantallen, zoals die in de Grevelingen, niet altijd volledig bekend (Hoekstein & Sluijter 2020). Voor meer trendinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

³Nieuwere beoordelingen van de Staat van Instandhouding zijn niet altijd één op één te vergelijken met eerdere beoordelingen door verschillen in de systematiek (ministerie van LNV 2006, Foppen *et al.* 2016, Vogel *et al.* 2021).

De aantalsontwikkeling van de kleine zilverreiger als niet-broedvogel. Weergegeven is het seizoensgemiddelde in de monitoringgebieden (rode punten), de trendlijn (donkergekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijnen). Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni). Merk op dat hoewel de aantalsontwikkeling in de monitoringsgebieden representatief wordt geacht voor de landelijke aantalsontwikkeling, het gemiddeld aantal in de figuur niet direct vergeleken kan worden met het landelijk seizoensgemiddelde (zie 1.3) doordat een (aanzienlijk) deel van de populatie zich buiten de monitoringsgebieden kan bevinden (zie leeswijzer).

5.2.2 Beoordelingsaspecten Staat van Instandhouding 2022⁴

i. Verspreidingsgebied: gunstig

Het verspreidingsgebied van de soort is sinds de jaren zeventig, toen de soort nog een zeldzame bezoeker in Nederland was (Teixeira 1979), sterk toegenomen.

ii. Populatie: gunstig

De populatieomvang was in de periode 2014/15-2019/20 gelijk aan een gunstig niveau voor de populatie en laat op de lange termijn (1980/81-2019/20) een sterke toename zien. Het aspect populatie is daardoor als 'gunstig' beoordeeld.

iii. Leefgebied: gunstig

Het leefgebied is in staat om een populatie gelijk aan een gunstig niveau in stand te houden.

iv. Toekomstperspectief: gunstig

De trend op de korte termijn (2008/09-2019/20) is onzeker wegens sterke jaarlijkse aantalschommelingen, maar een afname van de populatieaantallen ligt wegens de afwezigheid van belangrijke knelpunten niet in de verwachting. Het toekomstperspectief is dan ook als 'gunstig' beoordeeld.

⁴ Voor een uitgebreide toelichting van de beoordeling van de Staat van Instandhouding in 2022 wordt verwezen naar de bouwsteen (Sovon 2024b) en Vogel *et al.* (2021).

5.2.3 Landelijke Staat van Instandhouding

De SvI van de kleine zilverreiger als niet-broedvogel is in 2022 als gunstig beoordeeld (Sovon 2024b). De eerdere SvI beoordelingen zijn in dit document opgenomen zodat zichtbaar is hoe deze over de jaren heen veranderd is⁵.

Aspect	1981	2004	2015	2022
Verspreidingsgebied	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Populatie	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Leefgebied	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Toekomstperspectief	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig
Beoordeling SvI	niet bepaald	gunstig	gunstig	gunstig

5.2.4 Landelijke instandhoudingsdoelstelling

Behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van een populatie van ten minste 400 vogels (seizoensgemiddelde) (ministerie van LNVN 2026).

6. Drukfactoren

Broedvogel

- *Ziekten*: de kleine zilverreiger is beoordeeld als zeer kwetsbaar voor sterfte door hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) in het broedseizoen vanwege het broeden in kolonies. Watervogelsoorten die in bepaalde delen van het jaar in dichte groepen leven (zoals broedkolonies), lijken kwetsbaar te zijn voor HPAI. Het vermoeden bestaat dat dit een belangrijke factor is, omdat er in zulke groepen meer mogelijkheden zijn voor virusoverdracht (blootstelling) en voor eventueel soortspecifieke aanpassing van het virus (Slaterus *et al.* 2022, 2024).
- *Verstoring door aanwezigheid*: water- en landrecreatie kunnen verstoring van de soort tot gevolg hebben. De gevoeligheid van de kleine zilverreiger voor verstoring in de broedtijd wordt als middelgroot ingeschat, in verband met het broeden in kolonies (Krijgsveld *et al.* 2022). Door de aanwezigheid en het produceren van geluid door o.a. recreanten en verkeer kan de kleine zilverreiger bij sterke of aanhoudende verstoring een gebied gaan mijden. Wanneer verstoring voorspelbaar of beperkt is, wordt een gebied mogelijk alleen voor bepaalde perioden gemeden (Provincie Zeeland 2023).
- *Sterfte door infrastructuur*: kleine zilverreigers zijn gevoelig voor aanvaringen met hoogspanningslijnen (Buij *et al.* 2020).

Niet-broedvogel

- *Ziekten*: de kleine zilverreiger is beoordeeld als kwetsbaar voor sterfte door hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) buiten het broedseizoen vanwege het voorkomen in concentraties (Slaterus *et al.* 2024).
- *Verstoring door aanwezigheid*: buiten de broedtijd wordt de verstoring gevoeligheid van de kleine zilverreiger als gemiddeld tot groot ingeschat (Krijgsveld *et al.* 2022). De soort is dan bijzonder gevoelig voor verstoring op de gemeenschappelijke slaapplaatsen.
- *Sterfte door infrastructuur*: kleine zilverreigers zijn gevoelig voor aanvaringen met hoogspanningslijnen (Buij *et al.* 2020).

Invloeden van buiten Nederland

Voor zover bekend zijn er op dit moment geen belangrijke omstandigheden in het buitenland van invloed op de broedpopulatie en niet broedende populatie van de kleine zilverreiger in Nederland. Wel is de Nederlandse broedpopulatie deels afhankelijk van instroom vanuit zuidelijker broedgebieden. Binnen de Europese populatie is een merkwaardige tegenstelling zichtbaar. Het verspreidingsgebied van de soort is, waarschijnlijk als gevolg van klimaatverandering, de afgelopen decennia sterk toegenomen richting het noorden, waardoor onder andere Nederland als broedgebied is bezet. Met name in Groot-Brittannië zijn zowel verspreidingsgebied als aantallen snel toegenomen. Over geheel Europa gezien neemt de soort echter in aantal af. Dit kan

⁵Nieuwere beoordelingen van de Staat van Instandhouding zijn niet altijd één op één te vergelijken met eerdere beoordelingen door verschillen in de systematiek (ministerie van LNVN 2006, Foppen *et al.* 2016, Vogel *et al.* 2021).

voornamelijk verklaard worden door afnames in een aantal van de belangrijkste kerngebieden, zoals Italië en het Iberisch schiereiland (Keller *et al.* 2020). Mogelijk dat ook omstandigheden in de Sahel van invloed zijn op fluctuaties in de Nederlandse populatie (Zwarts *et al.* 2009), maar het is vooralsnog niet bekend of de Nederlandse broedvogels zo ver naar het zuiden trekken.

7. Maatregelen voor beheer, herstel en uitbreiding

Hieronder worden aanbevolen maatregelen genoemd ten behoeve van de soort.

Broedvogel

- De kleine zilverreiger is, in tegenstelling tot de grote zilverreiger, een zeer actieve jager die op hoge snelheid achter prooi aanrent en voor geschikte foerageergebieden dus afhankelijk is van ondiep water. Met de aanleg van ondiepe zoetwaterpoelen, of het verlagen van waterstanden in bestaande diepere poelen, kan geschikte foerageerhabitat worden gecreëerd (Provincie Flevoland 2015).
- Het beperken van de oeverbegroeiing bij ondiepe poelen, bijvoorbeeld door middel van begrazing, maakt de zoetwaterplassen geschikter voor de kleine zilverreiger om in te foerageren (Provincie Flevoland 2015).
- Dominante aanwezigheid van volwassen karpers in ondiepe zoetwaterpoelen beperkt de aantallen van kleinere vissen en leidt tot vertroebeling van het water, waardoor een zichtjager als de kleine zilverreiger minder goed in staat is om prooi te vinden. Met bijvoorbeeld het tijdelijk verlagen van de waterstand en herinundatie kan de dominantie van volwassen karpers worden doorbroken (Provincie Flevoland 2015).
- In plaatsen waar vismigratie beperkt is door fysieke barrières kunnen vispassages worden aangelegd om de foerageergebieden van de kleine zilverreiger voedselrijker te maken (Provincie Flevoland 2015, Rijkswaterstaat 2016).
- Op plaatsen waar grondpredatoren aanwezig zijn en de kleine zilverreigers dus niet veilig op het vasteland kunnen broeden, kan aanleg en onderhoud van begroeide eilanden in zoetwaterplassen geschikte broedplaatsen voor de soort creëren (Castelijns 2007, Provincie Zuid-Holland 2015).
- Met de aanleg van zeegrasvelden en/of de aanleg van kunstmatige riffen kan de visstand bevorderen (Provincie Zuid-Holland 2022).
- Het behoud van goede waterkwaliteit in foerageergebieden van de kleine zilverreiger kan de voedselbeschikbaarheid voor de soort bevorderen (Provincie Zeeland 2016, Hoekstein & Sluiter 2020).
- Maatregelen om aanvaringen met hoogspanningsleidingen te voorkomen (indien relevant), de soort wordt als kwetsbaar beschouwd hiervoor (Buij *et al.* 2018).
- Om verstoring tegen te gaan kunnen gebieden tijdens de broedperiode afgesloten worden, of wandelpaden verlegd worden. Over het algemeen wordt bij recreatie in de broedtijd als afstand tussen de kolonie en de verstoring bron een bufferzone van minimaal 100 meter geadviseerd, al kan de situatie tussen locaties verschillen. Met name in de vestigingsfase van kolonies zijn de vogels zeer gevoelig voor verstoring door menselijke aanwezigheid (boten, wandelaars, honden e.d.) (Krijgsveld *et al.* 2022).
- Maatregelen in nat agrarisch gebied nabij natuurgebieden bieden kansen op uitbreiding en kwaliteitsontwikkeling van foerageergebied van de kleine zilverreiger. Met name beheeractiviteiten die zijn gericht op poelen en sloten kunnen het voedselaanbod voor foeragerende kleine zilverreigers verbeteren door onder andere een toegenomen waterkwaliteit en vergrootte connectiviteit met andere wateren.

Onderscheid in maatregelen gericht op regulier beheer (instandhouding), preventie of herstel (aanvullende maatregelen om verslechtering te voorkomen of terug te draaien) en/of uitbreiding van leefgebied voor de kleine zilverreiger als broedvogel. Zie de tekst hierboven voor de volledige beschrijving van de maatregelen.

Maatregel	Regulier beheer	Preventie of herstel	Uitbreiding
Behouden en creëren ondiepe zoetwaterpoelen	x		x
Beperken oeverbegroeiing bij ondiepe zoetwaterpoelen	x		
Tijdelijke verlaging waterstand in zoetwaterpoelen	x		
Aanleg vispassages		x	
Aanleg eilanden t.b.v. broedlocaties		x	x
Aanleg zeegrasvelden en kunstmatige riffen t.b.v. vergroten voedselaanbod			x
Behoud en herstel goede waterkwaliteit	x	x	
Voorkomen aanvaringen hoogspanningslijnen		x	
Waarborgen rust nabij kolonies		x	
Beheer poelen en sloten in nat agrarisch gebied	x		

Niet-broedvogel

- Op plaatsen waar vismigratie beperkt is door fysieke barrières kunnen vispassages worden aangelegd om de foerageergebieden van de kleine zilverreiger voedselrijker te maken (Rijkswaterstaat 2016).
- Ook de aanleg van zeegrasvelden en/of de aanleg van kunstmatige riffen kan de visstand bevorderen. In de Oosterschelde zijn bijvoorbeeld zeegrasvelden ontwikkeld, die gebruikt kunnen worden door vissen voor de ei-afzet, of om in te schuilen. Zeegrasvelden worden aangelegd door vanaf een donorlocatie te plaggen en vervolgens aan te planten (Provincie Zuid-Holland 2022). Kunstmatige riffen worden aangelegd in de vorm van een Modular Sealife System (MOSES), wat al sinds 2019 wordt toegepast in het Haringvliet. De resultaten hiervan worden nog onderzocht, maar de kunstmatige riffen waren al binnen een jaar bewoond door verschillende vissoorten en macrofauna (Provincie Zuid-Holland 2022).
- Met het aanleggen en onderhouden van ondiepe wateren met weinig oevervegetatie kan geschikt foerageergebied voor de kleine zilverreiger in stand worden gehouden. In zowel zoet (moerassen, sloten) als zout (slikken, kwelders) kan dit gunstig uitpakken voor de kleine zilverreiger (Provincie Flevoland 2015, Provincie Zeeland 2016).
- Het behoud van goede waterkwaliteit in foerageergebieden van de kleine zilverreiger kan de voedselbeschikbaarheid voor de soort bevorderen (Provincie Zeeland 2016, Hoekstein & Sluijter 2020).
- Om verstoring tegen te gaan kunnen gebieden worden afgesloten, of wandelpaden verlegd. Buiten de broedtijd wordt als afstand tussen foeragerende vogels en de verstoringbron 250 meter geadviseerd, bij groepen op slaapplekken 250 meter (tot 500 meter op water) (Krijgsveld *et al.* 2022).
- Maatregelen om aanvaringen met hoogspanningsleidingen te voorkomen (indien relevant). De soort wordt als kwetsbaar beschouwd hiervoor (Buij *et al.* 2018).
- Het project 'Herstel van beperkt getij in de Grevelingen' biedt perspectief voor de kleine zilverreiger als niet-broedvogel, omdat er wordt verwacht dat het herstel van beperkt getij zal leiden tot een verbeterde doorstroom van zuurstof- en nutriëntenrijk water. Als gevolg van deze verbeterde waterkwaliteit zal het voedselaanbod voor de kleine zilverreiger toenemen.
- Maatregelen in nat agrarisch gebied nabij natuurgebieden bieden kansen op uitbreiding en kwaliteitsontwikkeling van foerageergebied van de kleine zilverreiger. Met name beheeractiviteiten die zijn gericht op poelen en sloten kunnen het voedselaanbod voor foeragerende kleine zilverreigers verbeteren door onder andere een toegenomen waterkwaliteit en vergrootte connectiviteit met andere wateren.

Onderscheid in maatregelen gericht op regulier beheer (instandhouding), preventie of herstel (aanvullende maatregelen om verslechtering te voorkomen of terug te draaien) en/of uitbreiding van leefgebied voor de kleine zilverreiger als niet-broedvogel. Zie de tekst hierboven voor de volledige beschrijving van de maatregelen.

Maatregel	Regulier beheer	Preventie of herstel	Uitbreiding
Aanleg vispassages		x	
Aanleg zeegrasvelden en kunstmatige riffen t.b.v. vergroten voedselaanbod			x
Aanleg en onderhoud ondiepe wateren met weinig oevervegetatie	x		
Behoud en herstel goede waterkwaliteit	x	x	
Waarborgen rust nabij foerageergebied en slaapplekken		x	
Voorkomen aanvaringen hoogspanningslijnen		x	
Herstel beperkt getij Grevelingen		x	
Beheer poelen en sloten in nat agrarisch gebied	x		

8. Bronnen

- Bijlsma R. G., Hustings F. & Camphuysen C. J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Boele A., van Bruggen J., Hustings F., Koffijberg K., Vergeer J.W. & van der Meij, T. 2015. Broedvogels in Nederland in 2013. Sovon-rapport 2015/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Boele A., Vergeer J.W., van Bruggen J., Goffin B., Koffijberg K., van Oostveen C., Schoppers J. & Jansen D. 2024. Broedvogels in Nederland in 2023. Sovon-rapport 2024/40. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- van Bruggen J. & van Winden E. 2016. Kleine Zilverreiger, het kan vriezen en dooien. Sovon-Nieuws 29: 3-4.
- Buij R., Jongbloed S., van der Jeugd H., Klop E., Lagerveld S., Limpens H., Meeuwssen H., Ottburg F., Schippers P., Tamis J., Verboom J., van der Wal T., Wegman R., Winter E. & Schotman A. 2018. Kwetsbare soorten voor energie-infrastructuur in Nederland; Overzicht van effecten van hernieuwbare energie-infrastructuur en hoogspanningsleidingen op de kwetsbaarste soorten vogels, vleermuizen, zeezoogdieren en vissen, en oplossingsrichtingen voor een natuurinclusieve energietransitie. Wageningen Environmental Research Rapport 2883.
- Castelijns H. 2007. Broedresultaten Kleine Zilverreigers Braakmanpolder. Steltkluut 5: 8-10.
- Foppen R., van Roomen M., van den Bremer L. & Noordhuis R. 2016. De ecologische haalbaarheid van de Natura 2000 instandhoudingsdoelen voor vogels. Sovon-rapport 2016/51. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Hoekstein M.S.J. & Sluijter M. 2020. Watervogels in de Grevelingen 2019-2020. Deltamilieu rapport 2020-09. DPM, Vlissingen.
- Keller V., Herrando S., Voříšek P., Franch M., Kipson M., Milanese P., Martí D., Anton M., Klvaňová A., Kalyakin M. V., Bauer H.-G. & Foppen R. P. B. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- Kleefstra R., Horn H., Leopold M. & Overdijk O. 2009. Kleine Zilverreigers in de Waddenzee. Limosa 82: 158-170.
- van Kleunen A., van Roomen M., Janssen J.A.M., Kuiters A.T., van Winden E., Boele A., Schmidt A.M. & van Vreeswijk T. 2017. Advies over correcties en bijstellingen van Natura 2000-doelen; Achtergronddocument bij het rapport Advies over de Natura 2000 doelensystematiek en Natura 2000-doelen. Rapport 2779C. Sovon-rapport 2016/27. Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- Krijgsveld K.L., Klaassen B. & van der Winden J. 2022. Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoring gevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Ministerie van LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van LNVN. 2026. Natura 2000 Doelendocument 2026; vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten. Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Den Haag.
- Provincie Flevoland. 2015. Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen (78).
- Provincie Zeeland. 2016. Beheerplan Natura 2000-gebied Zwin en Kievitpolder (2017-2023).
- Provincie Zeeland. 2023. Natuurdoelanalyse Zwin en Kievitpolder. Versie mei 2023.
- Provincie Zuid-Holland. 2015. Beheerplan bijzondere natuurwaarden Voornes Duin.
- Provincie Zuid-Holland. 2022. Natuurdoelanalyse Grevelingen. Versie 14 maart 2022.
- Rijkswaterstaat. 2016. Natura 2000 Deltawateren. Beheerplan 2016-2022.
- Slaterus R., Schekkerman H., Kleyheeg E., Sierdsema H. & Foppen R. 2022. Impact van hoogpathogene aviaire influenza op vogelpopulaties in Nederland. Sovon-rapport 2022/90. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Slaterus R., Bresser S. & Brinkman C. 2024. Hoogpathogene aviaire influenza als bedreiging voor vogelpopulaties in Nederland. Sovon-rapport 2024/19. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Teixeira R.M. 1979. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Natuurmonumenten, 's-Graveland.
- Vogel R., Foppen R., van den Bremer L., van Turnhout C.A.M. & van Roomen M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vogel R., Zoetebier D., van Winden E., Sierdsema H., Foppen R. & van den Bremer L. 2024. Geactualiseerd landelijk overzicht van vogelsoorten met concentraties van (inter)nationaal belang. Sovon-rapport 2024/13. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Zwarts L., Bijlsma R. G., van der Kamp J. & Wymenga E. 2009. Living on the edge. Wetlands and birds in a changing Sahel. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Geraadpleegde websites

Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2024a. Bouwsteen Kleine Zilverreiger broedvogel.

<https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/21954>. Geraadpleegd op 12/12/2024.

Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2024b. Bouwsteen Kleine Zilverreiger niet-broedvogel.

<https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/21955>. Geraadpleegd op 12/12/2024.